

20.10.2023

Keski-Uudenmaan Hyvinvointialue
Aluehallitus
PL 46

05900 Hyvinkää

Sähköposti 10.10.2023 Mira Rantanen/ henkilökohtaisen avun palveluseteli

SÄÄNTÖKIRJA VAMMAISTEN HENKILÖKOHTAISEN AVUN PALVELUSETELILLE**Päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu**

Keski-Uudenmaan Hyvinvointialueen aluehallituksen 12.9.2023 tekemä päätös § 239, vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun palvelusetelin palvelukohtainen sääntökirja.

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Avustajavälitys Oy
Voudintie 6
00600 HELSINKI
09 720 624 11
marko.varjonen@avustajavälitys.fi

Vaatimukset: Keski-Uudenmaan Hyvinvointialueen aluehallituksen 12.9.2023 tekemää päätöstä § 239 on muutettava palvelusetelien arvon osalta niin, että se ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain vastainen, ja ristiriidassa vammaispalvelulain kanssa. Tai sitten päätös on peruttava ja tehtävä uusi lain edellytykset täyttävä päätös.

Oikaisuvaatimuksen perustelut

Tehty hyvinvointialueen aluehallituksen päätös on muutettava vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilakia, sillä tehty päätös on lainvastainen.

Aluehallituksen tekemässä päätöksessä on hyväksytty vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun palvelusetelin palvelukohtainen sääntökirja. Sääntökirja on asiakirja, jolla Keski-Uudenmaan Hyvinvointialue asettaa palveluntuottajille palvelusetelilain 5 §:n tarkoittamat hyväksymiskriteerit ja velvoittaa palveluntuottajaa noudattamaan sääntökirjanmääräyksiä. Sääntökirja sisältää myös palvelusetelin arvon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain 7 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset,

20.10.2023

jotka aiheutuvat hyvinvointialueelle vastaavan palvelun tuottamisesta omana tuotantona.

Kun kysymys on lakisääteisestä tehtävästä ja asiakkaan subjektiivisen oikeuden, kuten henkilökohtaisen avun toteutumisesta, hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että vaikeavammaiselle henkilöllä on mahdollisuus saada palveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin häntä koskevassa päätöksessä on päätetty. Kun hyvinvointialue järjestää palvelun palvelusetelillä, on sen huolehdittava siitä, että palvelusetelillä järjestettävä palvelu täyttää asiakkaalle tehdyn päätöksen ja palvelusuunnitelman mukaisesti tarvittavan palvelun.

Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on todettu, että palvelusetelin arvo tulee mitoittaa sellaiseksi, että vaikeavammaisen henkilö saa sillä tosiasiasa välttämättömän avuntarpeensa turvattua siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kun häntä koskevassa päätöksessä ja palvelusuunnitelmassa on määritetty.

Vaikka hyvinvointialueella on oikeus päättää palvelujen järjestämistavasta, ei valittu järjestämistapa saa estää tai kaventaa yksittäisen vammaisen henkilön subjektiivisen oikeuden toteutumista siinä laajuudessa, mitä häntä koskevassa päätöksessä on määrätty.

Päätöksen perusteluosassa kerrotaan, että nykyisillä palvelusetelin arvoilla asiakkailla on ollut suuria vaikeuksia saada hankittua henkilökohtaisen avun palvelua. Samoin mainitaan, että uuden setelin arvossa on otettu aiempaa paremmin huomioon palveluntuottajan velvollisuudet korvata työntekijöilleen yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksen mukaiset työaikakorvaukset.

Päätöksessä on kyllä otettu työehtosopimuksen mukaiset työaikakorvaukset aikaisempaa paremmin huomioon, mutta ei kuitenkaan riittävän hyvin.

Tehdyssä päätöksessä on perusteluosassa kerrottu, että vuonna 2022 ostopalveluna hankitun henkilökohtaisen avun keskimääräinen tuntihinta on 30,8 €/h. Perusteluteksteissä olleiden tietojen perusteella palvelusetelillä toteutetun henkilökohtaisen avun tuntihinta vuonna 2022 oli keskimäärin 21,90 €/h. Mikähän mahtaa olla ajatuksena, että sama työ palvelusetelillä tuotettuna pystyttäisiin tekemään noin 40 prosenttia edullisemmalla keskituntihinnalla, kun kummassakin on käytössä sama työehtosopimus.

Päätetyssä sääntökirjassa palvelusetelin arvoksi on sunnuntai ja pyhäpäivinä klo 06-18 välisenä aikana päätetty 39,00 €/tunti. Yksityisen sosiaalipalvelualan TES:n mukainen tuntipalkka kyseisenä aikana oli minimissään 24,12 €/h. Kun em. tuntipalkkaan lisätään henkilösivukulut 1,7-kertoimella, niin silloin työntekijän tuntikustannus sivukuluineen on 41,00. Näin ollen palvelun tuottajan henkilöstökulu on yli 5 prosenttia suurempi kuin palvelusetelin arvo. Mutta jos avustajana on kokenut työntekijä, jonka tuntipalkka kokemuslisineen em. aikana on 26,52 €/h, niin silloin hänen tuntikustannus sivukuluineen kyseisenä aika on 45,08 eli yli 6 euroa ja n. 15,6 prosenttia korkeampi kuin palvelusetelin arvo.

20.10.2023

Liitteenä olevasta laskelmasta näkee ja voi todeta, että päätetyn sääntökirjan palvelusetelien arvot eivät kata edes avustajan palkkauksesta aiheutuvia henkilöstökuluja kaikkina vuorokauden- ja kellonaikoina, saati palvelun tuottamisen kokonaiskustannuksia.

Koska suurin osa tunneista on selkeästi palvelutuottajille tappiollisia, niin tämä vääjäämättä johtaa siihen, että tuottajien ei ole kannattavaa eikä mahdollista tuottaa palveluita kyseisinä aikoina. Voidaan todeta, että palvelusetelin arvoa ei ole mitoitettu siten, että vaikeavammaisen saisi tosiasiaassa välttämättömän avuntarpeensa turvattua. Voidaan myös todeta, että palvelusetelin arvo ei ole kohtuullinen ja tästä johtuen vammaisen henkilön subjektiivinen oikeus voi vaarantua, eikä hänellä näin ollen ole mahdollisuutta saada palveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin häntä koskevassa päätöksessä on päätetty.

Samoin voidaan todeta myös se, että palvelusetelin arvo on tällöin alle sen kustannuksen, mikä aiheutuisi palvelun tuottamisesta hyvinvointialueen omana tuotantona eikä näin ollen ole sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain 7§:n mukainen.

Koska päätetyssä pykälässä §239 vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun palvelusetelin palvelukohtainen sääntökirja sisältää selkeästi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain vastaisia asioita ja se on ristiriidassa vammaispalvelulain kanssa, niin tehty päätös pitää muuttaa niin, että se ei ole ristiriidassa vammaispalvelulain kanssa eikä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain vastainen. Tai peruttava ja tehtävä uusi lain mukainen päätös.

Ystävällisesti

AVUSTAJAVÄLITYS OY

Marko Varjonen
toimitusjohtaja

LIITTEET

Laskelma: avustajan henkilökustannus vs palvelusetelin arvo